

DIARI DE SESSIONS DE LA
**COMISSIÓ NO PERMANENT D'ESTUDI EN MATÈRIA
DE PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DELS RECURSOS
HÍDRICS**
DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

DLPM 99.99.99

Fq.Con.núm. 33/27

X legislatura

Any 2022

Núm. 7

Presidència
Del Sr. Damià Borràs i Barber

Sessió celebrada dia 23 de febrer de 2022

Lloc de celebració: Seu del Parlament

SUMARI

Compareixença del Sr. David Carreras i Martí, director de l'Observatori Socioambiental de Menorca, OBSAM, del Consell Insular de Menorca, per tal d'exposar la seva visió i opinions sobre la matèria pròpia de la Comissió no permanent d'estudi en matèria de planificació i gestió dels recursos hídrics, especialment en aquelles qüestions més relacionades amb l'àmbit propi de la seva actuació.

..... 72

EL SR. PRESIDENT:

Benvinguts. En principi, agrair a tots els portaveus que hagin acceptat endarrerir mitja hora la comissió, per facilitar als compareixents que poguessin arribar des de Menorca, amb un viatge raonable dins el que permet la connectivitat entre illes en aquests moments.

Si els sembla bé, començarem. En primer lloc, els demanaria si es produeixen substitucions.

EL SR. SAGRERAS I BALLESTER:

Sí, president, Sebastià Sagreras substitueix Mariano Juan.

EL SR. PRESIDENT:

Molt bé.

Compareixença del Sr. David Carreras i Martí, director de l'Observatori Socioambiental de Menorca, OBSAM, del Consell Insular de Menorca, per tal d'exposar la seva visió i opinions sobre la matèria pròpia de la Comissió no permanent d'estudi en matèria de planificació i gestió dels recursos hídrics, especialment en aquelles qüestions més relacionades amb l'àmbit propi de la seva actuació.

Passam així, a l'únic punt de l'ordre del dia, relatiu a la compareixença del Sr. David Carreras i Martí, director de l'Observatori Socioambiental de Menorca, l'OBSAM del Consell Insular de Menorca, per tal d'exposar la seva visió i opinions sobre la matèria pròpia de la Comissió no permanent d'estudi en matèria de planificació i gestió dels recursos hídrics, especialment en aquelles qüestions més relacionades amb l'àmbit propi de la seva actuació.

El Sr. David Carreras ha demanat poder ser acompanyat i que també participés la Sra. Ana... i, per tant, també intervindrà si ho considera.

El desenvolupament de la sessió s'ajustarà a les regles establertes a la Resolució de la Presidència reguladora de les compareixences, previstes als apartats tercer i quart de l'article 46 del Reglament, com vostès tots coneixen.

I començam, per tant, la compareixença. Per tal de fer l'exposició oral, té la paraula el Sr. David Carreras i Martí, sense limitació de temps. Quan vulgui, Sr. Carreras.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Bones tardes, senyors diputats, senyores diputades. Nosaltres venim de l'Institut Menorquí d'Estudis, com saben, un organisme autònom del Consell Insular de Menorca, i des d'aquest Institut d'Estudis Locals es va posar en marxa l'any 99 l'Observatori Socioambiental de Menorca, amb la funció bàsica d'avaluar com evolucionava la Reserva de Biosfera. Per tant, les feines que fem estan resumides d'aquesta manera. Ens dedicam sobretot a recopilar dades, analitzar aquesta

informació, detectar debilitats, proposar solucions i en la mesura que pugem, mirar de transformar la situació.

Nosaltres fem feina amb sèries de dades llargues, diguem, homogènies i comparables, que ens permetin observar les tendències d'evolució. Intentam amb aquests 22 anys d'història que duim, que som conscients que com més llarga és la sèrie de dades, millor podem avaluar aquestes tendències, per açò un poc és la nostra visió de les temàtiques sol ser més una visió en dècades i no tant una visió de 4, 5, 6 anys, que és el que pot durar una legislatura o el que va aturar un pla concret.

Per tant, la presentació que els volia fer..., va un poc en aquest sentit de més llarg termini. Intentam també fer feina amb el que deim indicadors de fons, que avaluen l'estat de les diferents variables o els diferents paràmetres que estudiaran i no tant amb indicadors de compliment, que valoren l'aplicació concreta d'un pla o si una determinada normativa està fent efecte o no.

Dit açò, ens posam en matèria i, primer de tot, els volia presentar aquesta gràfica de reserves d'aigua de l'illa de Menorca, en aquest cas concret de l'aqüífer de Migjorn. Saben que l'illa de Menorca té bàsicament dos aqüífers, al sud de Menorca, tot el sud de Menorca és un aqüífer, l'aqüífer de Migjorn i un aqüífer més petit al nord, que es diu Subaida. Hi ha moltes maneres d'explicar les reserves d'aigua. Nosaltres ho fem mirant el nivell mitjà de 17 piezòmetres, que són aquests sistemes que simplement compten la columna d'aigua que hi ha per damunt del nivell de la mar i un poc l'evolució que podem veure és aquesta. Els anys vuitanta van ser uns anys amb molt poca precipitació, van ser uns anys de sequera, els anys vuitanta i noranta varen ser unes dècades seques, podríem dir. Mentre que a partir del 2000, diguem que en general les precipitacions varen ser un poc més abundants. De la mateixa manera, la infiltració mitjana, l'aigua que arriba a l'aqüífer, era més baixa durant la dècada dels vuitanta-noranta, que a partir del 2000.

A pesar d'açò, pel creixement de població, el desenvolupament urbanístic de l'illa, aquestes reserves d'aigua van anar disminuint al llarg dels anys vuitanta i noranta i veim com més o manco s'han estabilitzat a partir del 2000. En qualsevol cas, aquest increment de les precipitacions dels anys 2000 i fins i tot la disminució en el consum, com veurem a continuació, no han permès recuperar els nivells dels anys vuitanta, per més que la infiltració mitjana, per exemple, hagi estat un 48% més alta, com veim en aquest gràfic.

Ara els mostr un poc el mapa dels aqüífers de Menorca, que és allà on tenim pràcticament tota l'aigua els menorquins. Tenim tot el que és l'aqüífer de Migjorn a tot el sud de l'illa, per l'orografia, donat que l'orografia és més alta a la part central, el Migjorn central, aquí sempre, diguem, que hi ha més nivell d'aigua, més potència d'aigua damunt la mar i aquest subsector de l'aqüífer està amb més bon estat, perquè té més quantitat d'aigua i perquè no rep tantes pressions.

En canvi, els dos sectors de Ponent i de Llevant, que corresponen a Ciutadella i a Maó, sempre estan en més mal estat, mal estat de quantitat, estan a uns pocs metres per damunt del nivell de la mar i també per la contaminació que reben de nitrats i per la intrusió salina. Per tant, aquesta situació es ve

arrossegant des de fa molt de temps, almanco les dues dècades que nosaltres duim darrere aquest tema.

Aquí tenim l'aqüífer de la roca Subaida, que és un aquífer que aquí es presenta en bon estat, però que certament té una tendència, els darrers anys almenys, els darrers deu anys, bastant també a la reducció. Podem veure que a la primera dècada del 2000 també presentava uns valors bars baixos. Hi havia molts de cultius de regadiu que agafaven aigua d'aquesta zona, diferents municipis també es van sumar a l'extracció d'aigua d'aquest aquífer, entre ells Es Mercadal, i s'ha observat aquesta tendència bastant a la baixa. És important, molt important aquest aquífer, més enllà de la situació que ell mateix té, perquè és un dels principals aportadors d'aigua a S'Albufera des Grau que, com saben, és la principal zona humida de Menorca.

Fins ara hem vist un poquet l'aigua, és el que ens queda, són les reserves d'aigua que tenim a Menorca. Ara passem a veure quina extracció en fem. Com poden veure, l'extracció des de l'any 99 ha estat bastant constant, fins que a partir d'una certa època, a partir més o manco de 2010, va anar baixant bastant. Aquí varen ser claus les inversions en reduir pèrdues, les millores de les canalitzacions d'aigua potable, d'aigua neta, ens van fer baixar les pèrdues, que estaven en una mitjana d'entorn al 30%, açò vol dir que de cada 100 litres que poam, 30 es perdien, es va aconseguir baixar fins un poc més de 20 a l'any 2018. Són dades amb estimacions de la Direcció General de Recursos Hídrics. Un 20% i busques de pèrdues no està malament, però fins i tot es calcula a nivell tècnic, que es pugui arribar a valors del 15%. Aprofitar l'aigua al cent per cent, tota la que s'extreu, és pràcticament impossible, sempre és bo de fer que tenguis alguna fuita, alguna pèrdua. Per tant, el valor de referència seria entorn al 15%, allà on seria el desitjable arribar.

Els darrers dos anys a Menorca ..., els darrers dos anys d'aquesta gràfica 2019 i 2020. El 2019 es va posar en marxa l'estació dessaladora de Ciutadella, que, bé, es va posar en marxa per mirar de refer un poc aquest aquífer tan malmès del ponent de l'illa. Aquesta dessaladora entenem que té unes pèrdues, que és el que torna a disparar la mitjana de pèrdues de Menorca. Insistesc que aquesta distribució de pèrdues és un càlcul de la Direcció General de Recursos Hídrics, no és nostre, però nosaltres interpretant que és d'aquesta manera perquè és a partir de 2019 que es tornen a incrementar les pèrdues.

Si miram el consum d'aigua urbà al llarg dels mesos de l'any, lògicament, es nota una forta estacionalitat, molt forta, com a totes les Balears, i veim un poc aquí el pes que tenen les zones turístiques, d'acord?, les urbanitzacions, que seria el que està en marró, un poc el que significa d'increment any rere any, bé, any rere any respecte del consum que hi ha, diguem, dels menorquins, que seria el que està en blau.

Com podem veure també a les zones de nuclis urbans tradicionals, el que està en blau, també es nota una important estacionalitat perquè, lògicament, també, com tots sabem, també hi ha una part de turisme que consumeix a aquests nuclis tradicionals avui en dia.

Per tant, per l'increment aquest que veim aquí un poc la idea que ens dóna és que serà important treballar a les zones turístiques.

Concretament, de l'OBSAM vàrem voler fer un estudi per mirar d'identificar on era principalment el problema a les zones turístiques i ens vàrem dedicar, nucli per nucli, no municipi per municipi, sinó nucli per nucli, a mirar el consum que hi havia per habitatge. Això són mitjanes, lògicament, d'aquests nuclis i podem veure coses tan diferents com..., no sé, a la zona, un nucli compacte com és Es Grau, amb poc més de 100 litres per habitatge consumits per dia; o a Ferreries, on fan poc més de 200, crec que no arriben als 200. On tenim Ferreries? Aquí. No arriba a 200, per exemple, litres per habitatge dia.

En canvi, zones que direm que són o més turístiques o d'urbanització dispersa, com pugui ser la urbanització de Trebalúger entorn a Maó o l'Argentina, a Alaior, on hi ha el model d'urbanisme és més de xalets unifamiliars amb jardí i piscina, aquí l'increment és molt més alt fins a valors de 700 litres habitatge dia. Consums més baixos a nuclis tradicionals i amb hotels, perquè no oblidem també que els hotels són un tipus d'urbanisme compacte, per dir-ho d'alguna manera.

Per tant, aquí un poc el missatge és que hi ha uns grans consumidors, sobretot amb aquesta tipologia d'edificació, que tenen un pes molt important en el consum final.

Si ara ens posam a parlar del tema de qualitat d'aigua, com he comentat amb el mapa, hi ha dues zones que estan afectades per diferents tipus de contaminació, que són sobretot la banda de Llevant de l'illa i la banda de Ponent, els dos extrems. Com poden veure la banda de Ponent en aquest gràfic sempre està en valors de nitrats per sobre del recomanable, la normativa recomana que per a aigua de consum sigui de 50 mil·ligrams litre de nitrats, la zona de Llevant és allà, que de vegades es passa i de vegades no; les dades dels pous de Ponent ens indiquen que sempre hi estan per sobre.

Els darrers estudis per intentar aclarir un poc d'on ve aquesta contaminació sembla ser que quasi tots apunten cap a un ús abusiu dels fertilitzants en agricultura.

S'ha de dir també, com a nota, que gairebé la meitat dels pous analitzats superen els límits establerts per la normativa. Açò, aquesta situació ha fet que s'hagin posat en marxa ja, em sembla que són dues, estacions desnitrificadores, ... una?, una, idò, a la banda de Llevant.

Si el mateix ens ho miram amb els clorurs, el problema també és important, sobretot també a la banda de Ponent, on l'aigua per al consum domèstic recomana que estigui a 250, per a consum agrícola a 200 mil·ligrams per litre. I, com poden veure, bé, la banda de Ponent sempre està per sobre.

Aquesta també va ser una de les raons per la qual es va veure que era necessari posar en marxa la dessaladora, que era un tema que s'insistia, per mirar de treure pressió a aquest aquífer de la banda de Ponent.

Un poc l'origen d'aquests clorurs està lligat -pensam- a la sobreexplotació de pous pròxims a la costa. Tal vegada amb

una redistribució d'aquests pous, amb una localització més d'interior, s'hauria pogut evitar, fins i tot, la necessitat d'instal·lar una dessaladora a Menorca, l'única que tenim. Ha arribat un punt que, si no deixam descansar aquest aquífer per recuperar un poc els seus nivells, açò no serà possible.

Quant a qualitat d'aigua depurada, sempre que parlem de depuradores, de les estacions de depuració d'aigua serà molt important tenir en compte tant l'aigua que els arriba com l'aigua que treuen. L'aigua que els arriba no sempre és de bona qualitat, no sempre aquelles depuradores estan preparades per tractar el tipus d'aigua que els hi arriba, perquè moltes vegades els arriba o molt salada, per deficiències a les canalitzacions, o amb qualche tipus de contaminant, com poden ser metalls pesants, on aquestes EDAR, que estan preparades per a matèria orgànica, no poden donar una depuració com toca.

Així i tot també, gràcies a les diferents inversions en remodelació i construcció de noves EDAR, s'ha aconseguit una millora de la qualitat de l'aigua de sortida que de mitjana ja veuen que té aquesta aquesta tendència.

El punt més feble ara mateix a Menorca és la depuradora d'Es Mercadal, que encara és una depuradora de llacunatge, que ha quedat completament obsoleta i, bé, com sabran, fa temps que està previst poder-la canviar.

Un tema que també pensam que és greu..., com poden veure la majoria de gràfiques intentam que tinguin un abast de dades suficient, parlem de vint anys, no parlem dels darrers cinc anys o els darrers quatre anys, o sigui, en vint anys de dades veim que la reutilització d'aquesta aigua depurada ha estat molt minsa en el cas de Menorca. Sí que hi hagut, hi ha un lleuger increment, però la majoria de l'aigua que es depura a Menorca acaba a un torrent o acaba directament a la mar sense que pugui ser utilitzada per a regadius o fins i tot a zones urbanes. Açò creim que també seria una de les coses que s'hauria de millorar i incrementar molt aquest percentatge de reutilització de l'aigua depurada.

I per acabar la meua exposició els volia fer dues pinzellades només de temes de biodiversitat, perquè l'aigua també dona lloc a una important biodiversitat, i per açò els volia presentar una feina que vàrem fer des de l'OBSAM per als serveis de planificació de la Direcció General de Recursos Hídrics l'any 2009 i l'any 2010, que fer la meua companya Sònia Estradé on miraven un poc l'estat de conservació dels torrents en base a un índex que es diu QBR, qualitat de bosc de ribera, que és un índex àmpliament utilitzat i que és un dels que es considera vàlid per avaluar l'estat ecològic de les masses d'aigua, per exemple amb la Directiva Marc de l'Aigua.

Totes les zones que estan en vermell o en taronja són zones en estat dolent o molt dolent i, com poden veure, són més de la meitat o la majoria, podríem dir, dels trams dels torrents de Menorca. Per tant, els torrents de Menorca no estan en un bon estat, no estan en un bon estat ecològic, ni fins i tot a un tema de seguretat, quasi bé ho podríem dir, de cara a vingudes importants i de risc per a la població. I un poc les raons són moltes, són moltes, aquí només en presentaré dues o tres, però algunes són males pràctiques agràries, com per exemple llaurar massa a prop del llit del torrent, fins massa prop del llit del

torrent, de manera que no es deixa un marge mínim de vegetació natural entorn d'aquest llit del torrent; l'eliminació també de síquies, aquestes fotos comparen açò, no?, açò és una zona que és bastant inundable, és una zona plana bastant inundable del nord d'Es Mercadal, ja poden veure que l'any 56 la quantitat de síquies que hi havia que recollien l'aigua d'aquests camps i anaven cap al torrent, i avui en dia totes aquestes estan eliminades per poder llaurar amb una maquinària més grossa i fer més via, per dir-ho d'alguna manera. Llavors, el problema que tenen aquests pagesos és que moltes vegades se'ls torna a inundar aquest camp.

Un altre problema també, sens dubte, són les neteges mecàniques que en algunes ocasions o en alguns trams s'han fet de forma agressiva, pensam nosaltres. Aquí en tenim uns exemples, nosaltres pensam que és imprescindible tenir una visió general de conca, una visió que ens permeti entendre tot el torrent, des de la seva capçalera fins a la seva desembocadura, com funciona i poder establir unes zones que s'han de fer amb maquinària pesada, unes zones on s'ha de fer una neteja manual i unes zones on simplement no s'ha de fer res, i no anar per trams a tancar forats.

Nosaltres insistim molt en aquesta visió de conca i hem de dir que arran dels darrers successos que hi hagut, que hi va haver el setembre passat a Ferreries, a Menorca i a altres a Mallorca, aquí es veuen canvis en la percepció per part d'aquest servei de la Direcció General de Recursos Hídrics, d'intentar realment entendre aquesta gestió integral de conca d'una vegada per totes, no?, implementar més aquesta visió de gestió integral de conca.

Un altre petit comentari en biodiversitat que els voldria fer veure, és que des de Recursos Hídrics també, clar, són un poc responsables del que són les zones humides i un poc el que ens trobam a Menorca i em pens que per bona part de les Balears, és que no es fa un seguiment hidrològic o limnològic d'aquestes zones humides. Són uns ecosistemes de vital importància, de reconeguda vàlua ecològica i crec que no se'ls presta prou atenció. Llavors, bé, passen coses, hi ha episodis de mortalitat massiva, com hi va haver el 2018 a S'Albufera des Grau o, en aquest cas, una de les poques dades que tenim, són aquests censos anuals d'aus aquàtiques que es vénen fent des de l'any 74 -quasi res!-, on podem veure que ve els anys setanta hi havia molts d'animals, els anys vuitanta, noranta també com hem dit té èpoques molt seques, no hi va haver tants d'animals, a partir del 2000 plou més i es comencen a comptabilitzar més aus i aquests darrers anys, del 2015 cap aquí, a Menorca estam començant a entreveure una reducció, una disminució de la presència d'aquestes aus. Açò pot ser a causa de molts aspectes, perquè són espècies migradores, que poden tenir problemes en les seves zones de cria, però aquests episodis de mortalitat massiva que hi ha hagut per exemple a S'Albufera des Grau l'any 2018, ens fan pensar que tal vegada la situació d'aquestes zones humides no és tan bona com nosaltres mateixos ens pensàvem. Quan a mi em demanaven fa cinc anys, com veieu a l'OBSAM les zones humides de Menorca, jo deia: estan en molt bon estat de conservació la majoria. Amb aquestes dades, estam veient que algunes zones humides, en especial S'Albufera des Grau, comença a donar algunes senyals d'alarma i açò estaria relacionat amb aquella reducció -com hem vist- del nivell de l'aquífer de Subaida i segurament amb altres factors de

l'ús de fertilitzants o altres aspectes en la seva conca de recepció.

Per tant, ja per concloure, uns missatges que ens agradaria deixar aquí, és que veim com diverses sèries de dades presenten un estancament en un estat desfavorable els últims vint anys. Per tant, davant un escenari incert de canvi climàtic, com el que ens ve damunt, és necessari i urgent fer-nos enfora un poc d'aquests límits, amb els quals jugam. Ens movem sempre en uns límits, pocs metres per damunt del nivell de la mar, el llindar de contaminació de nitrats, clorurs, estam allà, allà. En un escenari de canvi climàtic, on se suposa que pujaran les temperatures i per tant, augmentarà la (...), jugar d'una forma tan justa, diríem, trobam que és perillós.

També s'ha de dir que amb aquestes sèries llargues de dades, s'han pogut comprovar algunes millores, quasi sempre basades en inversions que han fet millorar aquestes infraestructures de sanejament i de les xarxes de distribució, també s'ha de fer notar açò, i per fer aquestes millores en infraestructures és necessari pressupost, vostès ho saben millor que ningú. Per tant, cal més inversió innovadora, fora també de les típiques infraestructures per guanyar recurs a base d'injectar energia, o sigui, més enllà de millorar aquestes infraestructures de sanejament i de distribució, pensar en sistema de separació de pluvials per a reutilització de l'aigua urbana. Aquests SuD, que són uns sistemes per aprofitar millor l'aigua entorn a una casa o un jardí i atacar un poc els punts calents d'aquest consum, aquests punt calents -com ja hem comentat- són aquells grans consumidors, aquells grans consumidors que arriben a triplicar el consum que pot tenir un habitatge normal, una família normal d'una zona d'una urbanització més compacta. Per tant, si volem apujar els preus, o sigui la tarifació per trams, si la volem exagerar més, o entenem que seria bo poder exagerar més aquesta tarifació per trams, açò segurament ens ajudaria a fer inversions.

Aquí un poc també, clar, la Directiva Marc de l'Aigua ens convida a fer la recuperació de costos de l'aigua, el que ens costa realment l'aigua, però, clar, sabem que sempre és una mesura impopular apujar els preus de l'aigua, sobretot per un ajuntament. En qualsevol cas, en algun moment hem de rompre aquest cercle viciós. Si volem donar a la població una aigua de millor qualitat, serà necessari apujar el preu de l'aigua per poder fer aquestes inversions necessàries per millorar la qualitat. Ara, si apujam els preus i no som capaços de millorar aquesta qualitat, tampoc no serà una mesura gaire popular.

Una altra cosa que pensam també, és que a nivell de Menorca es necessita caminar cap a una gestió unificada de l'aigua a nivell insular, perquè veim que les problemàtiques d'uns i altres són molt similars. Un exemple pot ser el cas dels nitrats entre els municipis de Maó, Es Castell i Sant Lluís, que són de la banda de Llevant, és un problema que s'ha d'atacar en global i, sobretot, tema de tarifa de preus. Ens sembla que no pot ser que cada municipi tingui uns preus diferents.

Com es pot caminar cap a aquesta gestió unificada de l'aigua a nivell insular? Bé, nosaltres no som les persones més indicades per dir-ho, perquè no tenim els coneixements jurídics o administratius necessaris, però bé, entenem que hi ha diferents fórmules, fórmula de consorci, on hi hagi

representades totes les administracions; la comunitat d'usuaris d'aigua és una iniciativa que ha sortit de Menorca i, bé, no ha tingut no he tingut continuació, no sé ben bé per què; la junta insular d'aigua (...), vista d'alguna altra manera, no tant com una comissió informativa, assessora, també podria ser una possibilitat. No sé exactament quina ha de ser la fórmula, però un poc el que veim nosaltres és açò, que duim dues dècades amb algunes problemàtiques que estan com enquistades i que no veim des de Menorca una solució.

I, finalment, una cosa també bastant lògica, és que la planificació territorial ha d'anar lligada a la disponibilitat de recurs i a la capacitat de càrrega dels ecosistemes. En un moment que si es planteja o no es planteja augmentar places turístiques i si s'ha de fer una moratòria o no s'ha de fer una moratòria, entenem que açò hauria de passar per començar a veure realment quina disponibilitat d'aigua hi ha, per exemple, entre d'altres coses, perquè, si no, acabarem agreujant aquest problema que els hem vengut a explicar.

I fins aquí la meua exposició, un poc aquesta era la idea de les nostres inquietuds que els volíem expressar.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Carreras. Ara procediria, si ho consideren els senyors portaveus, la suspensió de la sessió per un termini màxim de 45 minuts, si algú de vostès, però, no ho demana expressament, entendré que podem continuar.

Continuam idò. Ara per tal de formular preguntes o observacions tot seguit procedeix la intervenció dels grups parlamentaris.

Sr. Carreras, vostè pot contestar globalment a tots els portaveus que ara intervindran o bé individualment després de la intervenció de cadascun, segons vostè consideri més oportú...

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Ho farem globalment.

EL SR. PRESIDENT:

D'acord. Molt bé, així ho farem, respondrà globalment. Per tant, correspon intervenir, en primer lloc, al portaveu del Partit Popular Sr. Sagraeras, per un termini màxim de deu minuts.

EL SR. SAGRERAS I BALLESTER:

Sí, gràcies, president. Nosaltres no en farem ús més que per donar les gràcies al Sr. Carreras per la seva ponència.

Gràcies.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Gràcies a vostès.

EL SR. PRESIDENT:

Procedeix ara intervenir al Grup Parlamentari Unidas Podemos, Sr. Jiménez, per un termini de deu minuts.

EL SR. JIMÉNEZ I FERNÁNDEZ:

Moltes gràcies, Sr. President. Bona tarda, Sr. Carreras, gracias por su presencia aquí hoy, quería preguntarle una serie de cosas, es decir, todo lo que nos ha contado hoy es muy interesante, veo que son datos actualizados o más o menos actualizados de otros estudios que ya venían en la misma web de OBSAM sobre también otros períodos, había uno... y un artículo y un estudio hecho por..., bueno, por la persona que trabajaba o trabaja, no lo sé, en el OBSAM y se refería a una serie de puntos clave que son los que hoy también se han identificado, más o menos, ¿no?, no son todos los mismos y tal... ¿no?

Lo que he notado entre esos datos que me he leído de esa página web y los que hoy se han plasmado aquí que..., menos algunas mejoras, como por ejemplo lo que se ha comentado de las inversiones en determinadas infraestructuras, que han mejorado algunas algunos aspectos, en general, la tendencia más o menos se mantiene en los últimos diez años, que vienen a ser aproximadamente los mismos problemas y las mismas tendencias.

Ese dato en sí mismo, pues, podría ser preocupante, preocupante en el sentido de... bueno, si ya tenemos identificados los problemas que puedan existir en Menorca en cuanto a recursos hídricos, de forma general, si no se ha avanzado o se ha avanzado poco, por decirlo de otra manera, esto nos llevaría a hacernos algunas preguntas en el sentido de cuál es el problema de no resolver esto que estamos viendo, si es debido a la... digamos a la poca... bueno, a la propia administración competente en la materia, a la poca sensibilización de los ciudadanos, así en sentido amplio también, o a un cúmulo de cosas.

Evidentemente, hay cuestiones también que tienen que ver mucho con los sectores... no solo con el ciudadano medio, sino con sectores económicos y con el tipo de urbanización y vivienda que pueda haber en la isla de Menorca, ¿no? Es decir, ese dato que se ha dado aquí que ya venía en el estudio anterior sobre el consumo disparado de agua en las viviendas aisladas, las que poseen piscina y poseen jardines que se riegan con agua normal, ese tipo de cosas..., deberían tener algún tipo de solución, porque son problemas como muy, muy evidentes.

En fin, yo no me voy a extender demasiado, puesto que aquí se han contado un poco todos los problemas, están ya ahí expuestos, son parecidos a los del estudio de hace unos años, y vemos que, bueno, que la tendencia puede ser preocupante, es decir, entonces ¿hacia dónde pueden ir las soluciones?

Yo sé que el OBSAM es un organismo que se dedica a hacer estudios e informes, no es un órgano resolutorio, que solamente, pues, emite unos informes, los traslada donde debe trasladarlos y ya está, pero bueno, por si tenemos alguna información más ¿no?

Y luego había un dato que no sé si aquí se ha dicho hoy o no, pero hace diez años o ocho años se decía que, al menos en la isla de Menorca, el Plan Hidrológico de Baleares no cumplía con la directiva marco o sea no cumplía los objetivos de la directiva marco; entonces... yo también quería saber si esto sigue siendo así o en ese sentido ha habido algún tipo de mejora.

Nada más. Muchas gracias.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Jiménez. El Sr. Méndez de Ciutadans ha manifestat que no intervindria. Per tant, passam la paraula al portaveu de MÉS per Mallorca, el Sr. Ferrà.

EL SR. FERRÀ I TERRASSA:

Moltes gràcies, Sr. President. Benvinguts i moltes gràcies per la presentació, membres de l'OBSAM, una presentació jo crec que necessària per conèixer també un poquet, des d'aquesta comissió no permanent, la realitat de les distintes illes, és a dir, ho hem fet amb..., tenir una òptica de Mallorca, de Menorca, d'Eivissa i de Formentera en aquesta comissió no permanent, crec que enriqueirà bastant les conclusions que en puguem extreure.

Hi ha una sèrie de preguntes que li volia fer. Primer de tot, vostè ha comentat que per revertir un poc el mal estat de l'aigua, causat bàsicament -ha dit- per clorurs i nitrats, per una banda, els nitrats per l'ús abusiu de fertilitzants en agricultura, com a motiu principal, no sé si n'hi ha d'altres ressenyables, i quant a clorurs per la sobreexplotació de pous pròxims a la costa, quines propostes de millora fan vostès a l'administració en aquest sentit?

Després, sobre l'estació de dessalació de Ciutadella o l'estació dessaladora de Menorca en aquest cas, pel que he entès vostès arriben a la mateixa conclusió. des de l'illa de Menorca s'arriba a la mateixa conclusió que s'ha arribat a l'illa de Mallorca, quan formacions polítiques com la meua rebutjàvem les dessaladores en els anys noranta i les veim ara com una eina imprescindible per poder mantenir els aquífers en uns estats el més òptims possibles, perquè es puguin anar regenerant i la qualitat de l'aigua sigui òptima en aquests aquífers.

Per tant, la primera pregunta és: Menorca en aquest moment està un punt en què es necessita aquesta dessaladora? Jo he entès que sí, i si de cara a un futur vostès tenen qualche previsió de si aquesta dessaladora és suficient o si serien necessàries altres infraestructures hidràuliques a l'illa de Menorca per poder preservar l'estat dels aquífers.

També ha comentat, lligat amb la dessalació la necessitat d'apujar els preus de l'aigua, crec que és una conclusió a la qual s'ha arribat amb la participació de distints membres en aquesta comissió, també és una conclusió que la mateixa FELIB i molts d'ajuntaments i la mateixa Conselleria de Medi Ambient defensen, amb més o manco vehemència, si dins aquesta necessitat d'apujar el preu de l'aigua veu vostè també que és necessària la compra d'aigua dessalada per part dels municipis,

la compra ... per part en aquests moments la dessaladora és a Ciutadella, aquest compromís que els municipis que estan connectats en aquesta dessaladora mantinguin un preu estable de compra d'aigua o una quantitat de compra d'aigua estable, que això evidentment al final repercuteix en un preu -diguéssim- més permanent per a la població, en aquest cas de Ciutadella, o d'altres municipis que podrien estar connectats a aquesta dessaladora i també permet que l'estació de dessalació no estigui aturada, perquè aquí tenim el costum de posar-les en marxa només quan fan falta i és quan el cost econòmic i fins i tot ecològic supera que aquestes estacions estiguin bombejant aigua o dessalant aigua constantment.

I sobre la capacitat de càrrega, tenen qualque proposta sobre estudis de capacitat de càrrega? És una pregunta..., és una demanda que els grans estudis de capacitat de càrrega estaria molt bé que els pagués l'administració de l'Estat, sobretot AENA, més que res perquè les autoritats de les Illes Balears no poden posar límits i no tenen influència a les portes d'entrada de ca nostra. Per tant, una de les reivindicacions és que sigui l'Estat o AENA concretament, les que puguin dur a terme aquests estudis de capacitat de càrrega a cada illa.

Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Ferrà. Atès que no hi ha cap representant del Grup Parlamentari VOX-Actua Balears present a la sala, té la paraula, pel Grup Parlamentari El Pi Proposta per les Illes, la Sra. Sureda. Quan vulgui.

LA SRA. SUREDA I MARTÍ:

Gràcies, president. Senyores i senyors diputats. Sr. Carreras, gràcies per haver vingut, a vostè i a la seva companya, per explicar-nos una mica la situació de Menorca.

Jo no sé si l'he entès bé, no sé si he vist les imatges bé, però sembla que des dels anys vuitanta hi va haver una abaixada però que, fa uns vint anys, s'ha estabilitzat una mica la situació; dins aquests vint anys supòs que a nivell turístic s'ha arribat als màxims que..., fa molts d'anys que a Menorca es fa feina en aquest sentit, i m'agradaria saber si es fan..., aquestes pèrdues actuals que vostè ha dit que ara es troben, que són al voltant del 20%, si se continuen fent actuacions per poder-les abaixar, quin rendiment té la dessaladora de Ciutadella, pel que li ha dit el Sr. Ferrà, a veure si es té la previsió de la necessitat de fer-ne una altra, o a veure si funciona, si aquesta no funciona a ple rendiment.

Per un altre costat, en el tema de les aigües depurades, que ha dit que no s'utilitzen per a regadius i que donen molts de problemes, aquí, a Mallorca s'han fet diferents basses perquè els pagesos puguin fer feina amb basses de regants; quina realitat hi ha a Menorca, una mica. I després també ha dit que és complicat o que no han millorat els nivells dels aqüífers, a veure quina acció es podria fer, segons vostè, perquè aquests aqüífers poguessin millorar.

Res més, agrair la seva explicació en tota l'exposició feta. Gràcies, president.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sra. Sureda. Pel Grup Parlamentari Mixt, té la paraula el Sr. Antonio Sanz.

EL SR. SANZ I IGUAL:

Gràcies, Sr. President. Sr. Carreras, moltes gràcies per l'explicació, perquè, a més, ha posat de manifest diverses mesures que a Formentera sí que ja tenim, com, per exemple, la millora en la potabilització de l'aigua o, millor dit, la canalització de l'aigua potable, que s'han de reduir les pèrdues, que és una de les majors fonts de pèrdues que tenim de les aigües; a Formentera s'ha arribat -amb inversió, com vostè diu- a un 92,18%. El darrer informe que hi ha d'Aqualia, que és l'empresa que ho gestiona, és el rendiment que tenen; així com també en la regeneració de l'aigua, ja que la bassa de reg que va començar a funcionar el novembre de 2018, de 88.000 m³, ja pot donar el suport fins a 114 hectàrees de regadiu.

La pregunta és si aquestes mesures que s'han pres a Formentera..., sí que és cert que veure que estudis que fa un observatori com el seu, que a Formentera hem fet algunes petites mesures i veiem que sí que funcionen, sí que estam veient que funcionen, la pregunta és, considera que aquestes mesures són possibles a una illa com Menorca?, ja que la diferència de superfície és molt gran, i en demanda, molt gran, i quin seria potser l'esforç econòmic que s'hauria de fer.

També és cert que el tema..., ha comentat el tema de l'apujada del cost de l'aigua. Considera que l'apujada del cost de l'aigua ha de ser en tot per igual o podria ser diferenciat, segons el tipus de consum que es fes.

I després, sobre l'aigua regenerada, a Formentera l'únic ús que se li dona ara mateix és el de regadiu. I sí que és cert que la pregunta seria si considera que es podrien fer més usos a part del regadiu en aquesta bassa de reg que estem utilitzant, ja que la veritat veig que té moltíssima informació i per poder aprofitar també per a altres illes, aprofitar l'estudi que es fa a una illa per a una altra.

I una darrera pregunta, que sí que la vam començar a investigar a Formentera, ha dit que les EDAR tenen un problema molt gros amb l'entrada d'aigua, problemes de salinitat de la conductivitat que té l'aigua, i problemes també dels DBO i dels DQO. Aquest problema també el tenen a les EDAR de Menorca -dels contaminants químics i biològics que tenen a l'entrada de l'aigua-, aquest problema també el tenen a Menorca?, i si el tenen, han identificat d'on pot venir?

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Sanz. Ja per acabar aquesta primera ronda d'intervencions té la paraula la Sra. Carbonero del Grup Parlamentari Socialista.

LA SRA. CARBONERO I SÁNCHEZ:

Sí, moltes gràcies, president. Bé, primer de tot, benvinguts, Sr. Carreras i Sra. Estradé el Sr. Carreras, com a coordinador i director de l'OBSAM, i la Sra. Sònia Estradé, que, bé, sabem que duu tot el tema dels indicadors i tot el tema de dades, que al final és la base de qualsevol estudi, no? Donar-los l'enhorabona, gràcies per venir, primer de tot, i donar-los l'enhorabona també, perquè són vint anys d'OBSAM, no?, on hi ha molta feina feta, molta feina tècnica, també hi ha molta col·laboració de diferents entitats i associacions, i també empreses i, per tant, és una recopilació important de dades que poden ser base de decisions.

L'explicació ha estat molt interessant. Hi ha hagut dades que, bé, que algunes preocupen, i altres també són molt reveladores, com bé ha dit vostè. Jo, per no repetir-me amb preguntes, primer de tot, li faria una pregunta referida als reptes més de futur, no?, a llarg termini, el que és canvi climàtic.

Sabem que hi ha un sector de la societat que és negacionista en temes de canvi climàtic; aquí en el Parlament tenim un grup, concretament VOX, que és totalment negacionista, i així ho expressa i, bé, en aquest sentit li voldria fer una pregunta concreta. Està clar que les dades ens duen a menys precipitacions i el futur serà de més sequeres i, per tant, d'una recuperació més lenta o minvar encara més el que són els nivells pressiomètrics, que ens ha mostrat a la gràfica, a veure quins són els reptes a mig i llarg termini, en el que fa referència a l'escenari aquest de canvi climàtic.

Després, en el tema dels SuD, totalment d'acord, nosaltres tenim aquí presentada una proposició no de llei d'impulsar el que són els sistemes de drenatge urbà. Consideram que és bàsic fer feina en totes aquestes línies més alternatives, que ens expliqui un poc més els detalls dels SuD, on considera que podrien ser interessants, a zones més urbanes, més construïdes...

Després, el tema de la gestió unificada, també consideram que és una proposta molt interessant, ja que Menorca es petit, són pocs municipis, i sé que a vegades és complicat, perquè la gestió de l'aigua està compartida en diferents administracions, però el que és aigua -per no fer tot el cicle, no?-, la distribució d'aigua potable, sí que podria ser una primera passa per fer aquesta gestió unificada i almenys arribar a acords.

Després li voldria demanar el fet de la (...), que vostè ja ha fet referència, que és la Junta Central, crec que d'usuaris, no?, d'aigua de l'illa de Menorca, a veure per què considera que no acaba d'arrancar, perquè podria ser un òrgan interessant de gestió i de coordinació.

Després, la importància de la gestió de la demanda perquè amb les dades ja he quedat molt sorpresa amb les dades de Cala Llonga -d'una gràfica que ha presentat del consum, de litres/habitant/dia-, Cala Llonga, Trebalúger, Argentina..., que marcaven 700 litres, açò és una barbaritat de consum. M'ha semblat que vostè ho assignava o ho relacionava amb l'existència de piscines o que eren nuclis més d'unifamiliar aïllat, on potser es rega... Tot açò ens podria lligar amb la necessitat d'emprar dobles xarxes per aprofitar aigua depurada.

Jo posaria la pregunta com a futur, a veure si considera que seria necessari invertir en una doble xarxa en zones on hi ha alt consum, que poguessin aprofitar aigua de depuradores que tinguessin terciari per fer aquest consum de reg i altres consums que no siguin d'ús de consum humà, que tenen unes exigències més altes de qualitat.

El tema de dessaladores ja li han demanat.

Després, en darrer lloc, ha dit l'aquífer, no?, que n'hi ha dos a Menorca, el més gran és el del Migjorn i, bé, que era..., és més curiositat, no?, veure una opinió personal com a tècnic. De vegades s'ha pogut llegir alguna teoria d'aquestes que hi ha de les aigües subterrànies, que l'aigua de Menorca podia venir de València, no sé si vostè ha llegit algun article d'aquestes característiques, a veure si açò té cap base científica o realment l'aigua de Menorca es troba en dos aquífers o aquestes teories podrien ser certes, que hi hagués connexió amb altres territoris o que hi pogués haver una connexió, per exemple, amb la banda de Llevant de Mallorca, Ciutadella, ... Bé, simplement, que ens digués si troba que és possible que hi hagi aquestes connexions d'aigües subterrànies.

Res més, moltes gràcies, president.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sra. Carbonero. Ara, Sr. Carreras, té vostè el seu torn per respondre les preguntes que li han formulat. No té limitació de temps.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Si vostès no tenen inconvenient, la companya de l'OBSAM, Sònia Estradé, m'ajudarà a respondre les preguntes. No sé, Sònia, ho feim..., començ jo i tu em vas completant? Intentaré dur un poc un ordre

Bé, un dels missatges que volíem transmetre a aquesta comissió és el fet que detectam un cert estancament en l'evolució de les dades, un estancament a la zona perillosa de la taula, diguem, molt a prop del límit. Malgrat hi ha unes millores que es perceben els darrers anys hi ha un cert..., aquest estancament també es podria entendre com un equilibri, un equilibri estable, podríem dir, en realitat no és així. Hem de tenir present que és una mitjana del conjunt de pous de l'aquífer de Migjorn i que la situació és molt diferent a la zona central dels dos extrems, de Llevant i Ponent. La situació central té una situació correcta, bona ara mateix, en canvi els dos extrems estan en una situació, com deim, d'unes reserves molt minses amb una elevada contaminació per nitrats i clorurs. Per tant, la situació és desigual.

Per tant, encara que la mitjana estigui en uns valors acceptables, aquest comportament desigual no es pot permetre per aquesta situació que tenen sobretot els dos extrems que, a més, és on es concentra la major part de la població. O sigui, tenim els nivells més baixos de forma natural, per pura orografia del terreny, a les zones on hi ha més població i, a més, on es concentra un major nombre de turisme. Per tant,

aquesta irregular distribució geogràfica també afecta el tema de l'aigua.

LA SRA. TÈCNICA INVESTIGADORA DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (Sònia Estradé i Niubó):

A part de concentrar-se el turisme també són les zones on es concentren major regadius i majors nuclis d'hortals, més nombre d'hortals. Per tant, també això empitjora tant el consum de la quantitat d'aigua com la qualitat, aquest ús de fertilitzants a l'agricultura intensiva com els usos de fertilitzants als nuclis hortals a agricultura més d'oci.

Aquest informe que comentava Podemos el vàrem fer fa anys, sí, però es deia, tenia com a títol "Recursos hídrics, l'etern debat". Vull dir que aquest informe ja fa temps, però també es parlava que feia temps que es parlava de les mateixes problemàtiques. David té alguna diapositiva de tallers que es varen fer l'any 2001, i anteriorment ja se n'havien fet, però des que l'OBSAM està actiu, ja l'any 2001 ja es varen fer els primers tallers on molts dels problemes que es detectaven eren els mateixos que ara a la presentació ha comentat David, i moltes de les solucions que es proposaven són solucions que s'han seguit proposant a aquest informe que comentaves com..., ara David n'ha proposat algunes, però segueixen totalment d'actualitat.

Respecte del que comentaves, que aquest informe parlava que els objectius de la Directiva Marc de l'Aigua no s'havien aconseguit, bé, perquè en aquells moments la directiva marc deia que s'havia d'arribar a un bon estat ecològic de les masses d'aigua l'any 2015. L'any 2015 no s'havia arribat a un bon estat a les masses que ho requerien, que eren les dues parts de Llevant i de Ponent, perquè la central ja ho estava abans i per tant no s'havia de fer feina extra, però a aquestes dues que tenien problemes, el 2015 no s'havia aconseguit. Deien que eren masses que aconseguirien un bon estat, el Pla hidrològic deia el 2021 una de les dues, que ara no record, que tampoc no ha arribat i l'altra la prorrogava a 2027. Però, bé, crec que ara simplement es troben com a masses prorrogables, que no se sap quan s'arribarà a un bon estat.

I cap altra qüestió, no sé si ara...

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Sí, jo volia afegir simplement que un poc el tema, crec que també ha sortit diverses vegades, que és un poc la necessitat d'invertir en recursos hídrics, invertir en personal a la direcció general perquè realment no facilita les coses que un informe preceptiu de Recursos Hídrics tardi dos anys a emetre's, com passa actualment, açò dificulta molt les actuacions envers les xarxes fluvials, xarxes de distribució i altres. Per tant, és evident que aquí hi ha un poc de col·lapse administratiu, i també, com ja he dit, les inversions en infraestructures de diferents tipus.

Continuant amb les preguntes, algunes són un poc..., o sigui, es repeteixen un poc, per tant, intentaré contestar també un poc en global.

Altres causes de la contaminació per nitrats. També, evidentment, hi ha el tema de les elevades concentracions de bestiar a finques agrícoles. Aquest tema es va abordar d'una forma bastant important a èpoques passades, anys passats, i a partir d'una millor gestió dels purins entenem que s'ha pogut solucionar en part o bastant. Per tant, sembla ser que l'ús de fertilitzants seria una de les causes més importants. Quan parlem d'ús de fertilitzants no és tan sols a zones de cultius de regadiu de farratges sinó també a zones d'horts, fins i tot a horts de lleure, que al voltant dels pobles i ciutats n'hi ha molts, i creim que aquests..., bé, aquests aficionats, ... el típic hortet que podem tenir tots ells, doncs, a vegades també són unes zones on hi ha una concentració de nitrats importants.

El tema dels clorurs crec que és..., bé, la principal solució és redistribuir els pous cap a una situació més interior, no tan a prop de la costa i més separats entre si. Quan hi ha diversos pous que xuclen d'un mateix lloc allò acaba provocant una espècie de con invertit de..., diguem del que xucla d'aquell pou, i açò acaba incrementant l'efecte de la intrusió salina. Per tant, diferents pous que estiren aigua al mateix temps sempre provocaran..., no hi haurà aquesta suma de l'efecte i, per tant, no hauria de captar tanta d'aigua, perdó, tanta d'aigua salada.

Sobre el tema de les dessaladores, Sònia, també te'l deix a tu un poc.

LA SRA. TÈCNICA INVESTIGADORA DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (Sònia Estradé i Niubó):

Sobre la dessaladora nosaltres, bé, jo personalment i algunes entitats de Menorca, doncs, no venien d'acord amb la seva construcció perquè dèiem, fa molt temps que estam dient que s'ha de fer alguna cosa amb el consum d'aigua, hem d'actuar a l'arrel del problema i no posar solucions basades en tecnologia, que canviem aigua de pou per petroli, i, bé, no, no s'ha arribat a fer res. És cert que a la part de Ciutadella, on hi ha aquesta dessaladora, la aquífer està en molt mal estat i necessita un descans i per açò al final ha estat necessari posar en marxa, ja que estava feta feia molts d'anys, després de deu anys, posar en marxa la dessaladora. De moment du dos anys de funcionament i, per tant, el que preguntàvem de si de moment és suficient, cal dir que el 2020 va haver-hi la crisi sanitària i, per tant, tots els consums i tots els indicadors van davallar i, per tant, va ser un any anòmal en què va sobrar moltíssima d'aigua i veurem en un futur les necessitats.

De totes maneres, nosaltres sempre creiem que és important invertir en altres tipus... o sigui... en infraestructures per innovar i sortir d'aquest... posar pegats a base de petroli. En tot cas, sempre creiem que aquestes infraestructures haurien d'anar acompanyades dins el seu pressupost d'energies renovables per abastir-se i, com deia, doncs altres tecnologies alternatives perquè molts cops no sabem sortir de les mateixes solucions de sempre, com parlàvem abans dels SuD i ja lligar-ho amb aquest tema, doncs, seria molt convenient posar-ho, per exemple, a les

zones aquestes que comentàvem que són punts calents de consum, com són les zones turístiques.

Es podria començar..., sempre dic que els projectes pilot estan molt bé per veure els resultats i provar coses sense haver d'invertir en totes les urbanitzacions, comencem en projectes pilot i provar aquest tipus de... bé, de separació de pluvials, dels SuD i tenir emmagatzematge d'aquesta aigua per després emprar-la per a aquests jardins, aquestes zones verdes o aquests usos de major consum que no necessiten d'una qualitat d'aigua que és... la qualitat d'aigua de boca, perquè un dels problemes que tenim és que volem emprar l'aigua de qualitat de beure per a usos que no la necessiten.

I altres punts calents de consum i també la contaminació com són els hortalers que ja podem tenir altres inversions diferents que són per posar tècnics que ajudin a, per exemple, implementar els banys secs, filtres verds, en aquestes zones d'hortals podrien ser zones pilot d'un altre tipus... o sigui d'una sostenibilitat global, ja sigui en tots els temes d'aigua com d'energia. I crec que és una oportunitat perquè són zones que no estan connectades a les xarxes i tenen necessitat d'autoabastir-se. Bé, de la dessaladora això i quant a les infraestructures també.

Pensam que no hi ha hagut una gestió activa de la demanda, o sigui... sí que és cert que ha davallat el consum una mica, però cal dir que si posam altres indicadors del 2008 al 2014, durant la crisi econòmica varen davallar els consums de moltes coses, inclòs per exemple el consum d'energia, la generació de residus; molts altres indicadors ens mostren que no ha estat una voluntat pròpia, sinó que han estat fenòmens externs que ens han portat a aquestes evolucions, és a dir, no hem fet una inversió nosaltres, no ha estat una actitud activa -diguem- per disminuir, sinó que ens hem trobat que ha passat, que si l'escenari és un altre això pot canviar perfectament.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Sí, aquí els pos la gràfica també del consum d'electricitat a Menorca, perquè vagin un poc..., és un tema, jo sé que no parlem d'aigua aquí, però com poden veure, a pesar de la recuperació econòmica que es va viure a les Illes els anys 2017, 2018, 2019, que pràcticament estaven en una situació, per exemple, de... la taxa d'atur per posar un indicador econòmic similar al que teníem al 2007, 2018, el consum d'electricitat no ha arribat a aquell punt. Per què? Perquè hi ha hagut... idò entenem que s'han implementat una sèrie de mesures d'eficiència, aparells més eficients, també canvis d'actitud i perquè en el tema d'electricitat sí que es toca la butxaca al consumidor, en el tema de l'aigua es cobra el rebut sense quasi bé adonar-te'n, però, com també ja hi hem insistit, ens sembla que ha de ser un tema que ha de ser molt... estrictament de... fet per trams, o sigui, hi ha uns grans consumidors que consumeixen molt, és clar quins són, són aquells models d'hortals que diu Sònia o d'aquest tipus de construcció, aquest tipus d'edificació. I jo crec que aquests són els principals... els que haurien d'invertir ells amb mesures pròpies per mirar de reduir el seu consum i tampoc no es tracta d'inventar res nou, es tracta de tornar a emprar cisternes, sistemes de drenatge per

poder aprofitar aquestes aigües de drenatge, i crec que amb açò es podria solucionar una part important.

Seguint també amb altres qüestions que s'han plantejat, s'ha plantejat el tema de la capacitat de càrrega, si des de Menorca es té pensat abordar el tema de qualque manera. Precisament dins el Pla d'acció de la Reserva de Biosfera hi ha previst tot un apartat de discussió, de debat sobre els límits del creixement acceptable, li hem dit d'aquesta manera, en dues setmanes tenim la primera sessió, i aquí es vol intentar abordar un poc aquest concepte de... bé, multidimensional que és la capacitat de càrrega, necessàriament multidimensional, i aquests límits del creixement acceptable.

Quant a si serien necessàries noves dessaladores, per exemple, del costat de Llevant, com ha dit Sònia, esperem que no,... o sigui ara mateix la dessaladora de Ciutadella la veim com un mal menor, en un principi tampoc no... si fa vint anys m'ho haguéssiu demanat us hauria dit que no, que no volia una dessaladora; ara entenem que és necessària per deixar descansar l'aquífer; a la banda de Llevant, encara crec que hi som a temps amb una bona gestió d'evitar haver de posar una dessaladora, però bé, ja hem hagut de posar una desnitrificadora i, com es pot millorar açò?, idò, no sé, de mesures n'hi ha moltes, però crec... Sònia n'ha apuntat ja unes quantes, però pensam que una de les coses importants és anar substituint regadius per..., o sigui que aquests regadius en lloc de ser abastits amb aigua de pou, siguin abastits per aigua depurada.

Açò és molt fàcil de dir, però és molt difícil de fer, perquè per poder abastir aquests regadius amb aigua depurada l'aigua depurada ha de sortir de bona qualitat, suficient bona qualitat, suficient bona qualitat sobretot en clorurs que és el principal problema que tenim ara, que l'aigua de moltes depuradores surt amb un nivell de clorurs que no es pot emprar per regadiu o no és recomanable emprar-la per a regadiu.

I per què aquesta aigua depurada surt amb uns nivells tan elevats de clorurs? Perquè li arriba amb un nivells elevats de clorurs, aquests nivells elevats de clorurs que arriben a les depuradores jo crec que no hi ha prou estudis fets per trobar exactament quina és la causa, una de les causes sabudes és que hi ha canalitzacions en mal estat que passen molt a prop de la costa i que acaben agafant aigua de la mar i, per tant, aquestes estructures de sanejament s'haurien de millorar, un cas concret és Es Mercadal on precisament ara està fent unes obres de millora.

LA SRA. TÈCNICA INVESTIGADORA DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (Sònia Estradé i Niubó):

Sí, també hem de tenir en compte que aquests nivells de clorurs també vénen moltes cops per l'ús de descalcificadors i... i això que fan augmentar el nivell de sals, però és clar que té molt de pes aquest mal estat de les xarxes a les quals arriba moltes vegades aigua de mar.

I volia també fer un apunt. El que es parlava dels preus de l'aigua, és clar que ha de ser per trams de consum i per tipus d'ús, i el que s'ha de castigar molt són els usos excessius, no?,

i s'han d'evitar projectes molt consumidors d'aigua com el que... com el que hi va haver del parc aquàtic, que no s'entén que hi pugui haver un parc aquàtic en sòl rústic que empri aigua de bona qualitat i després tots els ciutadans hagin de pagar el preu d'haver de dessalar aigua per exemple, no? Això no és just i, per tant, els preus de l'aigua han d'anar... hi ha d'haver una aigua molt barata, que és l'aigua... l'aigua vida que es diu, que és l'aigua mínima que es necessita per viure, una aigua més cara que és ja l'aigua ciutadania i després l'aigua molt més cara que és l'aigua que ja s'empra com a... com a un negoci, no?, per exemple, com seria aquest cas.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Referent també als comentaris sobre el canvi climàtic, les dades que tenim científiques de Menorca són molt clares, en els darrers quaranta anys el nivell de la mar ha pujat 12 centímetres, les temperatures mitjanes han pujat... -a veure si me'n recordaré ara- 1,7 graus i les temperatures màximes, 1,9 graus de mitjana en els darrers quaranta, cinquanta anys, d'acord?

Les precipitacions, com he explicat a la presentació, han estat variables, no hem detectat o no s'ha detectat una disminució del total de precipitació i el perill de canvi climàtic tampoc no apunta que necessàriament a Balears hi hagi d'haver en els pròxims anys una disminució de la precipitació, però sí que plourà de forma diferent, o sigui, se suposa que les precipitacions seran més irregulars. Per tant, aquesta aigua tal vegada no serà tan aprofitable. Si plou molt de cop hi ha molta escorrentia superficial, va molt bé per zones humides, però va molt malament per a la infiltració als aqüífers.

Quant a la gestió unificada, bé, com ja hem dit, hi ha diferents fórmules. A Menorca tenim l'experiència del Consorci de Residus i Energia, crec que és un model que més o manco funciona, sempre dependrà de..., bé, un poc de la voluntat dels diferents ajuntaments i el consell insular que l'integren, però crec que amb uns estatuts un poc modificats l'aigua també hi tendria cabuda. Per què no va tirar endavant, perquè no va prosperar la idea de la comunitat d'usuaris d'aigua? Jo no ho sé, simplement.

Després també hi ha altres comentaris que s'han fet, per exemple, el tema de la doble xarxa. Entenem que sí, que també es podia emprar per a zones de jardins, especialment jardins municipals, però jo insistesc un poc en la idea que implementar una doble xarxa pertot seria molt costós, hauria d'anar focalitzada a zones on hi hagi més quantitat de jardins i jo crec que les persones que tenen un jardí privat o volen tenir una piscina, doncs, també són ells mateixos que s'haurien de procurar un poc mitjançant cisternes, mitjançant..., atès que normalment aquests aquests tipus d'edificacions, aquests tipus de solars, no tenen un problema d'espai, com pugui tenir un pis, un bloc de pisos compacte, jo crec que tenen altres mesures que poden realitzar per ells mateixos.

Sobre el tema, finalment, de connexions de l'aqüífer amb altres zones, és clar que no, no hi ha res de res, ni amb Mallorca ni amb València ni amb els Pirineus, que també

s'havia arribat a dir. I l'aigua que plou de Menorca, a més, està ben calculada amb el balanç hídric de..., que Sònia el té calculat al detall, el balanç hídric del que plou sobre l'illa, l'aigua que plou sobre l'illa és la que tenim a Menorca i, el més important de tot, aquesta aigua que plou sobre l'illa és suficient per als menorquins i per al nivell de turisme que tenim ara si estigués ben gestionada i estigués ben distribuïda. Tenim dificultats, tenim aquests impediments geogràfics, que hem dit que la zona centre està millor i les zones de la banda dels extrems no tant i tenim -diguem- dificultats que precisament quan menys plou és quan més turisme tenim, i tampoc no es pot emmagatzemar tanta aigua, a no ser que sigui de l'aqüífer, però amb els balanços hídrics que tenim calculats, l'aigua que plou al llarg de l'any a Menorca és suficient per als menorquins i per als turistes, si estigués ben gestionada.

Açò ens convida també a insistir en aquestes mesures de millora en la gestió per poder arribar a aquesta situació que pensam que seria més sostenible.

M'haurà de perdonar el representant de Formentera, però hi ha hagut una part que no he entès sobre les mesures que havien implementat a Formentera. La veritat és que amb la mascareta a vegades costa un poc. Si no li importaria repetir-ho, si és possible.

EL SR. PRESIDENT:

Sí, tindrà un segon torn d'intervenció després...

Bé, idò, gràcies, Sr. Carreras. Passarem a un segon torn d'intervencions dels portaveus dels diferents grups on el Sr. Sanz podrà, si ho considera, aclarir la qüestió que li han plantejat. En primer lloc, passam al portaveu del Grup Popular, el Sr. Vidal.

EL SR. VIDAL I VIDAL:

Gràcies, president. Així com havíem dit, els agraïm l'assistència i la il·lustració que ens ha fet del cicle de l'aigua a Menorca i esperem que es faci feina en el sentit que heu dit i que nosaltres, doncs, hem pres nota de les feines que ens tocan fer a nosaltres.

Gràcies.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Vidal. Pel Grup Parlamentari Unidas Podemos, Sr. Jiménez.

EL SR. JIMÉNEZ I FERNÁNDEZ:

No, ya no haré ninguna intervención más, Sr. President. Gracias.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Jiménez. El Grup Parlamentari Ciutadans entenc que no intervindrà. Per MÉS per Mallorca, el Sr. Ferrà.

EL SR. FERRÀ I TERRASSA:

Gràcies, Sr. President. Vull agrair les respostes que ens han donat els companys que han participat avui a la comissió i no faré cap pregunta més, em don per contestat de tot el que hem demanat, i només un prec i un..., primer de tot, agrair a la Presidència que la documentació que vàrem requerir a la directora general de Recursos Hídrics ens va arribar al grup parlamentari, aquella presentació que li vàrem comentar i per ventura estaria bé, si el ponent i ve a bé, que aquesta presentació també se'ns pugui fer arribar.

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Ferrà. No hi ha cap representant del Grup Parlamentari VOX-Actua Balears a la sala. Per tant, Sr. Sureda, per part d'El Pi.

LA SRA. SUREDA I MARTÍ:

Res, simplement agrair una altra vegada la compareixença i sumar-me a la petició del Sr. Ferrà de tenir aquesta documentació perquè ens pot servir també després a l'hora de fer aquest estudi de planificació i gestió dels recursos hídrics.

Gràcies, president.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Sureda. Sí, si el Sr. Carreras i la Sra. Estradé la fan arribar als lletrats del Parlament, ens encarregarem de fer-la arribar a tots els grups parlamentaris membres d'aquesta comissió.

Sr. Sanz, per aclarir els dubtes que li plantejava el Sr. Carreras o pel que vostè consideri, té cinc minuts.

EL SR. SANZ I IGUAL:

Gràcies, Sr. President. Bé, senzillament són les mesures de telecontrol que es van implementar a Formentera que el que han fet ha estat reduir les pèrdues, que arriben a estalviar en un parell d'anys més de 27.000 metres cúbics. Si aquestes mesures serien fàcils d'implementar a Menorca. I si, com ha dit que faria falta inversió, si considera que seria necessari fer aquesta inversió i amb quina prioritat de totes les que s'han de fer, que se n'han esmentat unes quantes, si seria prioritària. Justament per això he dit si seria possible implementar-ho a Menorca per aquesta qüestió.

Vull agrair-li molt tota la quantitat de dades i, sí que és curiós, per acabar, que aquesta gràfica és la que hi hagi, tot i que tinguem negacionistes del canvi climàtic i negacionistes de l'augment de la necessitat de renovables, aquesta gràfica explicar per què necessitam renovables. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Sanz. Finalment, Sra. Carbonero.

LA SRA. CARBONERO I SÁNCHEZ:

Sí, moltes gràcies, president. Molt breu, gràcies per la resposta a les preguntes. També em sum a la petició de poder tenir la documentació de la projecció que ens ha fet i, bé, el canvi climàtic és una realitat i és un repte important i, bé, l'Agenda 2030 també té una línia dels objectius de desenvolupament sostenible, una n'és el tema de l'aigua que, com a bé públic i bàsic per la vida, és dels eixos en què s'ha de treballar amb força i amb contundència.

L'aquífer de Menorca és únic, certament, i l'hem de cuidar. Estic contenta del positivisme, que els 20, 24 o 27 hm³ que puguem tenir anuals a l'aquífer siguin suficients, ben gestionats. Per tant, aquest és el repte. Apuntarem totes les propostes que ens han fet amb ganes que siguin aplicades i, com diu el company de Formentera, el tema de la digitalització i la monitorització de dades també per a un futur serà molt important per poder fer aquesta gestió..., gestió des de la demanda i en projecció de futur perquè no malgastem aquest recurs que és de tots i bàsic per a la vida.

Res més, molt agraïts per la seva presència.

Gràcies, president.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sra. Carbonero. Ara, Sr. Carreras, vostè per respondre en principi té cinc minuts per respondre a cada un dels grups que l'han interpellat, però, en tot cas, gestioni vostè com consideri el seu temps.

EL SR. DIRECTOR DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (David Carreras i Martí):

D'acord, no, seré breu. Cap problema a passar la documentació, li farem arribar al Sr. Borràs o al lletrat perquè la puguin distribuir entre tots vostès.

Sobre les mesures de control, Sònia, no sé si vols contestar tu o contest jo. Bé, nosaltres estam completament d'acord que és necessari fer aquesta inversió sobre la sensorització des de la xarxa. Desconec el cost que pot tenir, però crec que les millores que pot dur són molt importants. De fet, bé, ens agradaria conèixer amb més detall quin tipus de sensorització s'ha fet a Formentera, també m'intentaré informar millor i li demanaré en un altre moment aquestes dades. I també, no tan sols la sensorització de la xarxa de sanejament o la xarxa de distribució d'aigua, crec que també és important aquesta instrumentació dels torrents, les conques. Els darrers anys s'han posat en marxa varies estacions d'aforament a torrents de Menorca, com també ja n'existeixen d'altres a les altres illes i creim que també és molt necessari. Nosaltres feim feina amb dades, com poden veure i si no tenim dades, no podem conèixer què és el que està passant. Per tant, ens sembla imprescindible

aquest tipus d'inversions, a poc a poc, a mesura que es pugui i segur que la seva aplicació serà útil durant molts d'anys.

Vols afegir res?

LA SRA. TÈCNICA INVESTIGADORA DE L'OBSERVATORI SOCIOAMBIENTAL DE MENORCA (Sònia Estradé i Niubó):

No, sols que estic totalment d'acord que per gestionar necessitem dades i que està molt bé aquesta iniciativa que han tingut a Formentera i és clar que seria molt interessant tenir coses similars a Menorca, sobretot a alguns municipis, més de la part per exemple de Ciutadella, on hi ha una manca d'informació molt important i és un dels municipis que consumeix més aigua, perquè té més superfície i més població flotant.

Després, per exemple en agricultura també tenim una manca de dades importantíssima i una manca de control sobre les extraccions, que també és un dels temes clau perquè l'agricultura és un dels grans consumidors. Sempre s'ha dit des d'aquí, des de la direcció general, que és molt difícil tenir control sobre totes aquestes extraccions. Bé, nosaltres pensem que els grans consumidors en agricultura són comptats, no són tants i no seria difícil que tinguessin comptadors, que la llei ja diu que n'han de tenir i tenir tècnics que vagin a controlar aquestes extraccions. Tal com es fa en altres zones urbanes, on potser no són tan necessàries perquè ja les mateixes empreses que gestionen l'aigua, ja ens passen la informació. Així que potser s'estan duplicant esforços en alguns camps i es podria dedicar a aquests altres temes.

EL SR. PRESIDENT:

Molt bé. Així, un cop acabat el debat, només ens queda agrair la presència del Sr. Carreras i de la Sra. Estradé en aquesta sala.

I no havent-hi més assumptes a tractar, aixecariem la sessió.

DIARI DE SESSIONS
DEL
PARLAMENT
DE LES
ILLES BALEARS
